

INFORMATA BAZIKE:

Lajmëruesit e Dezinformatave – Monitorimi i Mediave Ruse është një raport mujor i lajmeve që përmbajnë dezinformata dhe keqinformime që e vënë në shënjestër Kosovën, dhe që janë të botuara në mediat ruse në gjuhën angleze dhe serbe.

PËRKRAHUR NGA:

Londër, Mbretëria e Bashkuar

VËREJTJE:

Pikëpamjet e paraqitura në këtë publikim janë vetëm të Institutit Kosovar për Hulumtim dhe Zhvillim të Politikave (KIPRED).

KONTAKTI:

Instituti Kosovar për Kërkime dhe Zhvillim të Politikave (KIPRED)
Rr. Major Mehmet Bushi, H.III/1
10 000 Prishtina, Kosovo
Tel: +383 (0)38 542 778
Web-site: www.kipred.org
Email: info@kipred.org

LAJMËRUESIT E DEZINFORMATAVE PËR KOSOVËN

MEDIAT RUSE

MARS 2020

HYRJE

Lajmëruesi i Dezinformatave për Kosovën: Monitorimi i Mediave Ruse, synon t'i kundërvihet dezinformimit që e vë në shënjestër Kosovën, përmes vëzhgimit në një bazë mujore të botimeve mediale të përzgjedhura të dala në Rusi, si në gjuhën angleze, ashtu edhe në atë serbe. Mediat e përzgjedhura në gjuhën angleze janë Russia Today, Sputnik, Meduza, Russia Insider, TASS, The Moscow Times, Newsfront, Unz, The Duran dhe Pravda Report, ndërsa në gjuhën serbe është Sputnik Serbia. Pos kësaj, Lajmëruesi i Dezinformatave i monitoron lajmet, dokumentet dhe deklaratat që kanë të bëjnë me Kosovën, të publikuara nga Kremli dhe nga Ministria Ruse e Punëve të Jashtme.

Gjatë muajit Mars 2020, Rusia Today ka botuar gjithsej katër lajme, TASS tre lajme dhe Rusia Insajderi një lajm, ndërsa MEDUZA, Moscow Times, Newsfront, Unz, The Duran dhe Pravda Report nuk kanë publikuar asnjë lajm për Kosovën. Gjatë muajit Mars 2020, më aktivi në publikimin e lajmeve të lidhura drejtpërdrejt ose indirekt me Kosovën ishte Sputnik Serbia Edition me gjithsej 103 lajme, nga të cilat 3 në edicionin e saj në anglisht. Nga ana tjetër, gjatë kësaj periudhe monitorimi Kremlin dha lajme që lidhen drejtpërdrejt ose indirekt me Kosovën, ndërsa pati një konferencë nga Zëdhënësja e Ministrisë së Punëve të Jashtme të Rosisë, Maria Zakharova.

Një përmbledhje e kujdesshme e lajmeve të monitoruara tregon se nga lajmet në gjuhën angleze të publikuara gjatë muajit Mars 2020 nga mediat e radhitura më sipër me qendër në Rusi vetëm TASS (1), Sputnik International (1) dhe Sputnik Serbia (2) kanë përmbajtje dezinformuese. Dezinformimi i gjeneruar gjatë kësaj periudhe monitorimi nga mediat e zgjedhura ruse në lidhje me Kosovën, tregojnë fokusin e tyre për të dëmtuar shtetësinë e Kosovës dhe diskredituar besueshmërisë e aleancës së NATO-s. Duke vepruar kështu, këto media mohojnë krimet e luftës të kryera nga Serbia në Kosovë, akuzojnë Kosovën dhe NATO-n për krime lufte kundër popullatës serbe dhe ekzagjerojnë numrin e viktimave serbe. Dezinformimi i zbuluar gjatë kësaj periudhe do të diskutohet dhe dekonstruktohet në seksionin vijues.

DEKONSTRUKTIMI I DEZINFORMATAVE TË DETEKTUARA

Lajmëruesi i Dezinformatës 1

- **Titulli:** *Šesnaest godina od martovskog pogroma na Kosovo i Metohiji (Gjashtëmbëdhjetë vjet nga Masakra e organizuar Marsit në Kosovë dhe Metohi)*, **Sputnik Srbija, 17 Mars 2020**¹

Artikulli thotë se sipas Shoqatës për Koordinim të familjeve serbe të personave të zhdukur, të vrarë dhe të vdekur nga ish-Jugosllavia, “gjashtëmbëdhjetë vjet pas masakrës së organizuar të Marsit në Kosovë dhe Metohi, askush nuk është dënuar, serbët nuk lejohen të kthehen në shtëpitë e tyre dhe as nuk kanë marrë ndonjë kompensim për pronën e tyre të shkatërruar”. Për më tepër, artikulli thotë se gjatë tre ditëve (ndërmjet 17-19 Mars 2004) të “dhunës masive dhe të organizuar të shqiptarëve kundër serbëve vendas, 10 serbë u vranë, 35 kisha dhe manastire u shkatërruan dhe u vunë zjarrin, 738 shtëpi serbe, 10 ndërtesa publike, zyra postare dhe qendra shëndetësore u shkatërruan dhe 4,012 serb u dëbuan”.

Dekonstruktimi i Dezinformatës: Fakte dhe Shifra

a) Kryerësit janë dënuar dhe serbëve u është lejuar të kthehen në shtëpitë e tyre

Sipas Raportit të Monitorimit të Sistemit Ligjor të OSBE-së, “Përgjigja e sistemit të drejtësisë ndaj trazirave të marsit 2004”, nga 18 nëntori 2005 është: “nga 426 personat e akuzuar për vepra penale të lidhura me trazirat, 209 persona janë dënuar ndërsa 12 janë liruar.” Në kohën e raportimit, kishte 110 raste ende në pritje dhe akuzat janë rrëzuar në 95 raste.”²

¹ Sputnik Srbija, “Šesnaest godina od martovskog pogroma na Kosovo i Metohiji,” 17 Mars 2020, <https://rs.sputniknews.com/vesti/202003171122074389-sesnaest-godina-od-martovskog-pogroma-na-kosovu-i-metohiji/>

² “Përgjigja e Sistemit Gjyqësor ndaj trazirave të Marsit 2004,” Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë, Departamenti i të Drejtave të Njeriut dhe Sundimit të Ligjit, Seksioni i Monitorimit të Sistemit Ligjor, Kosovë, Dhjetor 2005.

Nga ana tjetër, Raporti i Human Rights Watch "Dështimi për të Mbrojtur" botuar në korrik 2004 pranon se trazirat lanë afro 4,100 serbë, romë, ashkali dhe pakica të tjera jo-shqiptare, të shpërngulur. Deri në korrik 2004, vetëm rreth 2,000 prej tyre ishin akoma të shpërngulur.³

b) 8 serbë u vranë, 27 kisha dhe manastire u shkatërruan ose u vunë zjarrin, dhe 550 shtëpi të serbëve dhe pakicave të tjera jo-shqiptare u shkatërruan

Sipas Raportit tashmë të përmendur të Human Rights Watch, dhuna e marsit la 19 persona të vdekur (11 shqiptarë dhe 8 serbë) ndërsa 954 u plagosën, që është një shifër më e ulët se sa thuhet nga artikulli. Raporti gjithashtu thotë se përveç serbëve, ishin në shënjestër edhe komuniteti rom, ashkali dhe pakicat e tjera jo-shqiptare. Për më tepër, sipas raportit "të paktën 550 shtëpi dhe njëzet e shtatë kisha dhe manastire ortodokse u dogjën", që është më pak se 738 shtëpi dhe 35 kisha siç pretendon artikulli. Vlen gjithashtu të theksohet se kur bëhet fjalë për shtëpitë e shkatërruara, këto nuk ishin vetëm të serbëve, por edhe të romëve, ashkalive dhe pakicave të tjera jo-shqiptare.⁴

Lajmëruesi i Dezinformatës 2

- **Titulli:** *Dan kada je svet nagrudio kosovske Albance za egzodus jednog naroda (Dita kur bota i shpërbleu shqiptarët e Kosovës për eksodin e një kombi), Sputnik Srbija, 17 Mars 2020⁵*

Artikulli thotë se "pogroma e serbëve më 17 mars 2004 është krimi më i madh i paqes në historinë evropiane të pas luftës" dhe se ky ishte "eksodi i parë i këtij lloji në kushtet e paqes pas Luftës së Dytë Botërore". Një pohim tjetër në artikull është se "edhe sot, 16 vjet më vonë, ka një qëllim për të fshirë kulturën dhe religjionin serb." Është interesant fakti që artikulli pranon të vërtetën

³ "Dështimi për të mbrojtur," Raport i Human Rights Watch, Korrik 2004, <https://www.hrw.org/report/2004/07/25/failure-protect/anti-minority-violence-kosovo-march-2004>

⁴ "Dështimi për të mbrojtur," Raport i Human Rights Watch, Korrik 2004, <https://www.hrw.org/report/2004/07/25/failure-protect/anti-minority-violence-kosovo-march-2004>

⁵ Sputnik Srbija, "Dan kada je svet nagrudio kosovske Albance za egzodus jednog naroda," 17 Mars 2004, <https://rs-lat.sputniknews.com/analize/202003171122075308-dan-kada-je-svet-nagrudio-kosovske-albance-za-egzodus-nad-jednim-narodom-/>

për numrin e viktimave gjatë këtyre trazirave duke deklaruar se "8 serbë dhe 11 shqiptarë u vranë në dy ditë dhune".

Dekonstruktimi i Dezinformatës: Fakte dhe Shifra

a) "Pogromi" i serbëve më 17 mars 2004 nuk është aspak krimi më i madh i paqes në historinë evropiane të pas luftës

Një deklaratë e tillë përveç se nuk është e vërtetë, gjithashtu i nënvlerëson seriozisht krimet e kryera nga forcat ushtarake, policore dhe paraushtarake serbe në Kroaci, Bosnje dhe Hercegovinë dhe Kosovë. Vetëm në Kosovë gjatë konfliktit të vitit 1999, raporti i Human Rights Watch ka dokumentuar "tortura, vrasje, përdhunime, dëbime të detyruara dhe krime të tjera të luftës të kryera nga forcat e qeverisë serbe dhe jugosllave kundër shqiptarëve të Kosovës midis 24 marsit dhe 12 qershorit 1999". Për më tepër, raporti gjithashtu ka zbuluar "një fushatë të koordinuar dhe sistematike për të terrorizuar, vranë dhe dëbuar shqiptarët etnikë të Kosovës të organizuara nga nivelet më të larta të qeverive serbe dhe jugosllave në pushtet në atë kohë".⁶

Më konkretisht, bazuar në burime të ndryshme, raporti ka arritur në përfundimin se "afro 10,500 shqiptarë kosovarë u vranë midis 20 Marsit dhe 12 Qershor 1999, me një interval besimi 95 për qind nga 7,449 në 13,627". Për më tepër, sipas raportit "policia dhe paramilitarët ushtarakë jugosllavë dhe serbë dëbuan 862,979 shqiptarë nga Kosova, dhe disa qindra mijëra të tjerë u shpërngulën brenda. Këto shifra tregojnë se deri në fillim të qershorit 1999, më shumë se 80 për qind e tërë popullsisë së Kosovës dhe 90 për qind e shqiptarëve të Kosovës ishin shpërngulur nga shtëpitë e tyre". Duke pasur parasysh se krimet në Bosnje dhe Hercegovinë ishin edhe më të mëdha, është e qartë se deri tani pogroma e Marsit 2004 nuk është krimi më i madh i paqes në historinë evropiane të pasluftës.

⁶ Për detaje në lidhje me krimet e luftës në Kosovë gjatë vitit 1999 shikoni "Under Orders: War Crimes in Kosovo," Raport i Human Rights Watch, 2001, https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/kosovo_full_low.pdf

Është gjithashtu e rëndësishme të përmendet fakti që artikulli përdor gabimisht dhe me qëllim termin "pogroma" megjithëse të gjitha organizatat përkatëse ndërkombëtare i janë referuar ngjarjes së Marsit 2004 si "trazira".⁷

b) Padyshim ky nuk ishte eksodi i parë i këtij lloji në kohën e pas Luftës së Dytë Botërore

Siç është shpjeguar tashmë, sipas Human Rights Watch "policia dhe paramilitarët ushtarakë jugosllavë dhe serbë dëbuan 862,979 shqiptarë nga Kosova, dhe disa qindra mijëra të tjerë u shpërngulën për brenda. Këto shifra tregojnë se deri në fillim të qershorit 1999, më shumë se 80 përqind e tërë popullsisë së Kosovës dhe 90 përqind e shqiptarëve të Kosovës ishin shpërngulur nga shtëpitë e tyre".⁸ Vlen gjithashtu të theksohet se pas përfundimit të Luftës së Dytë Botërore, një nga eksodet më të mëdha të njerëzimit ka ndodhur pasi gjermanët etnikë u dëbuan nga vendet e tyre pritëse në pjesën më të madhe të Evropës. Në përgjithësi, besohet se midis 12 dhe 14 milion gjermanë humbën shtëpitë e tyre pas luftës. Vetëm në Jugosllavi, rreth 130,000 gjermanë etnikë kryesisht nga Vojvodina u dëbuan në vitin 1946 nga forcat jugosllave, me gjithë refuzimin nga forcat aleate për të lejuar një dëbim të tillë.⁹

c) Nuk ka asnjë qëllim për të shlyer religjionin dhe kulturën serbe

Neni 5 i Kushtetutës së Republikës së Kosovës¹⁰ i përcakton gjuhët shqipe dhe serbe si dy gjuhë zyrtare, me status të barabartë para institucioneve. Ligji për përdorimin e gjuhëve gjithashtu i referohet kushtetutës dhe thotë që versionet në gjuhët shqipe dhe serbe janë "po aq autoritare", që do të thotë se asnjëra gjuhë nuk ka përparësi ndaj tjetrës kur bëhet fjalë për interpretimin.¹¹

⁷ Organizata ndërkombëtare të tilla si UNMIK, OSBE dhe Human Rights Watch. Shih për shembull raportin e HRW "Dështimi për të mbrojtur"; shiko gjithashtu Organizatën për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë. "Katër vjet më vonë: Ndjekja e rasteve të trazirave në mars 2004 përpara sistemit të drejtësisë penale të Kosovës", Departamenti i Monitorimit, Seksioni i Monitorimit të Sistemit Ligjor, korrik 2008.

⁸ Ibid.

⁹ Thomas Spira. "Botët larg: Dëbimi Swabian nga Hungaria pas Luftës së Dytë Botërore," *Nationalities Papers*, 13:2, 1985, 188-197.

¹⁰ Kushtetuta e Republikës së Kosovës, Kuvendi i Republikës së Kosovës, neni 22, 15 qershor 2008, <http://kryeministri-ks.net/wpcontent/uploads/2018/03/Kushtetuta.e.Republikes.se..Kosoves-2.pdf>

¹¹ Kushtetuta e Republikës së Kosovës, Kuvendi i Republikës së Kosovës, neni 22, 15 qershor 2008.

Përveç kësaj, neni 8 i Kushtetutës thotë se "Republika e Kosovës siguron ruajtjen dhe mbrojtjen e trashëgimisë së saj kulturore dhe fetare", ndërsa neni 22 shprehet se së bashku me instrumentet e tjera ndërkombëtare të të drejtave të njeriut, "Konventa Kornizë e Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Pakicave Kombëtare " është drejtpërdrejt e zbatueshme në Kosovë. Të gjitha këto dispozita në Kushtetutë tregojnë qartë se nuk ka asnjë qëllim për të fshirë kulturën dhe fenë serbe siç pretendon artikulli.

Për më tepër, raporti i botuar nga "Komisioni i Implementimit të Rindërtimit për zonat fetare serbe", thotë se gjatë periudhës 2004-2010, "28 vende fetare të dëmtuara gjatë ngjarjeve të Marsit 2004 në Kosovë u restauruan dhe 2 lokacione shtesë u menaxhuan dhe financuan nga UNESCO, 2 lokacione nga Bashkimi Evropian dhe një lokacion jo-fetar u menaxhua dhe financua nga Ministria e Kulturës, Rinisë dhe Sportit"¹² Ky raport tregon gjithashtu se nuk ka asnjë qëllim për të fshirë fenë dhe kulturën serbe siç pretendohet në artikull.

Lajmëruesi i Dezinformatës 3

- ***Titulli: Në këtë ditë 21 vjet më parë: Bombardimi i NATO-s në Jugosllavi në numra, Sputnik International, 24 Mars 2020***¹³

Artikulli i botuar në 21 vjetorin e fushatës ajrore të NATO-s në 1999, pretendon se ofron shifra përkatëse në lidhje me viktimat dhe dëmet e shkaktuara nga bombardimet e Aleancës. Artikulli thotë se sulmi ndaj Jugosllavisë la të vdekur rreth 5,700 njerëz dhe 12,500 të plagosur. Sipas artikullit, gjatë fushatës aeroplanët e Aleancës hodhën afër 420,000 raketa, bomba dhe predha të tjera, përfshirë edhe përdorimin e 37,000 bombave kaseta. Nga ana tjetër, artikulli pretendon se Jugosllavia kishte humbje të kufizuara të pajisjeve ushtarake (vetëm 93 tanke) të shkaktuara nga bombardimet. Për më tepër, ajo shprehet se bombat shkatërruan ose dëmtuan rreth 25,000 ndërtesa banimi, 470 km rrugë dhe 595 km infrastrukturë hekurudhore, 14 aeroporte, 19 spitale,

¹² Kushtetuta e Republikës së Kosovës, Kuvendi i Republikës së Kosovës, neni 8 dhe neni 22.

¹³ Sputnjik Srbija, "Në këtë ditë 21 vjet më parë: Bombardimi i NATO-s në Jugosllavi në numra", 17 Mars 2020, <https://sputniknews.com/europe/202003241078694857-on-this-day-21-years-ago-nato-bombing-of-yugoslavia-in-numbers/>

20 qendra shëndetësore, 69 shkolla, 18 kopshte, 176 monumente kulturore dhe 38 ura. Në fund, sipas artikullit ndërhyrja e NATO-s dhe shpallja e pavarësisë së Kosovës në 2008 detyruan mbi 200,000 serbë etnikë të linin shtëpitë e tyre.

Dekonstruktimi i Dezinformatës: Fakte dhe Shifra

a) Ekzagjerim i numrit të prezantuar të viktimave

Sipas Raportit të Human Rights Watch "Vdekjet Civile në Fushatën Ajrore të NATO-s", mbi bazën e provave të disponueshme, thuhet se 488 deri 527 civilë jugosllavë u vranë si rezultat i bombardimeve të NATO-s. Raporti më tej ka sqaruar se 278 deri 317 të të vdekurve ishin në Kosovë, 201 ishin civilë të vrarë në Serbi dhe 8 në Mal të Zi.¹⁴

Nga ana tjetër, të dhënat e hollësishme të mbledhura bazuar në 31,600 dokumente, të paraqitura në botimin "Libër Kujtimi për Kosovën" (2 shkurt 2015) i cili u përgatit nga Qendra e Ligjit Humanitar me seli në Beograd, konfirmojnë se sulmet e NATO-s vranë një total prej 754 persona: 454 civilë dhe 300 pjesëtarë të forcave të armatosura. Nga këta të vrarë 207 civilë ishin me përkatësi serbe dhe malazeze, 219 ishin shqiptarë, 14 civilë ishin romë dhe 14 ishin me kombësi të tjera. Është e qartë se të dhënat e dokumentuara tregojnë se numri i vdekjeve gjatë fushatës ajrore të NATO-s ishte shumë më i ulët se 5,700, siç paraqitet në artikull.

b) Ekzagjerimi i fushëveprimit të bombardimeve të NATO-s dhe zvogëlimi i humbjeve të Serbisë

Sipas të dhënave të raportuara në Kongresin Amerikan, gjatë fushatës së saj ajrore në 1999, NATO hodhi më shumë se 23,000 bomba dhe raketa, përfshirë edhe 329 raketa lundrimi.¹⁵ Dukshëm, shifrat e raportuara nga NATO për sasinë e bombave dhe raketave gjatë fushatës ajrore më 1999 janë shumë më të ulëta se 420,000 raketa, bomba dhe predha të tjera, dhe 37,000 bomba kasetë,

¹⁴ "Vdekjet Civile në Fushatën Ajrore të NATO-s," Raporti i Human Rights Watch, Vëllimi 12, Numri 1 (D), 2000, <https://www.hrw.org/reports/2000/nato/>

¹⁵ "Raporti për Kongresin: Kosovë / Raporti i Pas-veprimit i Operacionit të Forcës Aleate " 31 Janar 2000..

siç thuhet në artikull. Nga ana tjetër, menjëherë pas luftës, Pentagoni dhe NATO raportuan se aleanca kishte shkatërruar gati 800 armë të rënda serbe. Sipas Departamentit të Mbrojtjes, ai gjithsej përfshinte 450 tuba artileri dhe mortaja, 220 automjete të blinduara luftarake dhe 120 tanke..¹⁶ Përsëri, numri i armëve të shkatërruara të rënda serbe, përfshirë tanket, është më i lartë se numri i raportuar nga artikulli.

c) Manipulimi i numrit të refugjatëve të komunitetit serb të Kosovës pas luftës

Sipas raportit të publikuar nga Qendra Koordinuese për Kosovën e Qeverisë së Serbisë në shkurt 2002, kishte 129,474 serbë që jetonin në Kosovë. Nga ana tjetër, sipas regjistrimit të fundit të Jugosllavisë të vitit 1991 kishte 194,000 serbë që jetonin në Kosovë, me një prirje shumë të pamundur që ai numër të rritej gjatë viteve të 90-ta.¹⁷ Këto shifra parashikojnë një numër që më së shumti, 75,000 serbë u larguan nga Kosova pas luftës, i cili është shumë më pak se 200,000 siç pretendohet nga artikulli.

Lajmëruesi i Dezinformatës 4

- ***Titulli: Serbia e shpall agresionin e NATO-s në 1999 si krim kundër njerëzimit, Agjencia e Lajmeve Ruse TASS, 24 Mars 2020***¹⁸

Artikulli citon një deklaratë të një grupi të organizatave joqeveritare serbe të diplomatëve, shkencëtarëve politikë, oficerëve ushtarakë dhe mjekëve, sipas të cilave fushata ajrore e NATO-s më 1999 "ishte një agresion dhe një krim kundër njerëzimit." Deklarata thekson gjithashtu se "akti i agresionit dhe pushtimi i mëpasshëm i Kosovës dhe Metohisë, krijimi i paligjshëm i bazës ushtarake amerikane Bondsteel, shpallja e njëanshme e pavarësisë së Kosovës dhe shkeljet e Rezolutës 1244 të Këshillit të Sigurimit të KB-së ishin precedentë të rrezikshëm dhe goditje e

¹⁶ William S. Cohen, "DoD News Briefing," Departamenti Amerikan i Mbrojtjes, Qershor, 1999.

¹⁷ Për hulumtime të më tutjeshme, shihni: Parimi i Lozanës: Siguria, territori dhe e ardhmja e serbëve të Kosovës, Nisma Evropiane e Stabilitetit, 7 Qershor, 2004, https://www.esiweb.org/pdf/esi_document_id_53.pdf

¹⁸ Agjencia e Lajmeve Ruse TASS, "Serbia e shpall agresionin e NATO-s më 1999 si krim kundër njerëzimit," 24 Mars 2020, <https://tass.com/world/1134651>

rëndë në sistemin e sigurisë evropiane dhe globale". Artikulli më tej pretendon se ky akt agresioni la rreth 3,500 - 4,000 njerëz të vdekur dhe 12,500 të tjerë të plagosur. Për më tepër, artikulli thotë se 15 tonët e bombave të uraniumit të varfëruar të hedhura nga NATO janë një rrezik afatgjatë për njerëzit dhe mjedisin në Serbi. Sipas artikullit për shkak të kësaj, shkalla e kancerit në Serbi u bë më e larta në Evropë me rreth 30,000 njerëz që zhvilluan kancer dhe 18,000 prej tyre që vdiqën gjatë dhjetë viteve të para pas bombardimeve. Gjithashtu, kjo deklaratë citon ekspertë ushtarakë, sipas të cilëve, u lëshuan një total prej 3,000 raketash lundrimi dhe u 80,000 bomba kasetë, përfshirë edhe ato të uraniumit të varfëruar.

Dekonstruktimi i Dezinformatës: Fakte dhe Shifra

Ngjashëm me artikullin e kaluar, edhe ky artikull bën deklaratë që synojnë të portretizojnë aleancën e NATO-s si agresor që ka kryer krime kundër njerëzimit duke vrarë 3,500-4,000 njerëz dhe duke hedhur bomba të uraniumit të varfëruar dhe armë të tjera të ndaluara. Artikulli sjell gjithashtu informacione për sasinë e numrit të raketave të lëshuara dhe bombave të hedhura, përfshirë ato kasetore. Faktet dhe shifrat që u dekonstruktuan në artikullin e mëparshëm nuk do të përsëriten këtu, por do të përqendrohen vetëm në akuzën e fushatës së NATO-s si një krim kundër njerëzimit dhe pretendimeve të rreme për pasojat e bombave të uraniumit të varfëruar. Sidoqoftë, vlen të përmendet se dy artikujt e botuar në të njëjtën ditë në mediat ruse sjellin të dhëna kontradiktore për numrin e vdekjeve (5,700 kundrejt 3,500 - 4,000) dhe numrin e raketave të hedhura nga NATO (420,000 kundrejt 80,000 bomba dhe 3,000 raketa) .

a) Fushata ajrore e NATO-s në 1999 nuk ishte një krim kundër njerëzimit

Siç shihet nga titulli i artikullit, Serbia e konsideron fushatën ajrore të NATO-s më 1999 si një krim kundër njerëzimit. Sidoqoftë, ishin forcat ushtarake, policore dhe para-ushtarake serbe që kryenin mizori ndaj popullit të Kosovës në shkëlqje flagrante të ligjit ndërkombëtar. Gjykata Ndërkombëtare për Krime Luftë për ish-Jugosllavinë (ICTY) më 27 maj 1999, gjersa sulmet ajrore të NATO-s akoma vazhdonin, ka akuzuar Millosheviqin dhe katër ndihmësit e tij të lartë për krime kundër njerëzimit. Edhe para kësaj aktakuze, Shtetet e Bashkuara kishin prova të qarta që

implikonin nëntë oficerë ushtarakë jugosllavë në krime kundër njerëzimit.¹⁹ Siç u përmend më lart, raporti i Human Rights Watch ka dokumentuar "tortura, vrasje, përdhunime, dëbime të detyruara dhe krime të tjera të luftës të kryera nga forcat e qeverisë serbe dhe jugosllave kundër shqiptarëve të Kosovës midis 24 marsit dhe 12 qershorit 1999".

Nga ana tjetër, raporti përfundimtar drejtuar Prokurorit të Gjykatës Ndërkombëtare për Krime Luftë në ish-Jugosllavi nga "Komiteti i krijuar për të rishikuar fushatën e bombardimeve të NATO-s kundër Republikës Federale të Jugosllavisë" deklaroi se "thjesht nuk ka prova të bazës së nevojshme të krimit për akuzat e gjenocidit ose krime kundër njerëzimit." Për më tepër, në incidentet e veçanta të shqyrtuara nga komiteti me kujdes të veçantë "komiteti nuk ka vlerësuar ndonjë incident të veçantë si justifikim për fillimin e një hetimi nga Zyra e Prokurorit."²⁰

b) Nuk ka prova të dëmeve të shkaktuara nga armët me uranium të varfëruar të NATO-s

Pretendohet se bombat e uraniumit të varfëruara të hedhura nga NATO janë përgjegjëse pse shkalla e kancerit të Serbisë u bë më e larta në Evropë me rreth 30,000 njerëz që zhvilluan kancer dhe 18,000 prej tyre që vdiqën gjatë dhjetë viteve të para pas bombardimeve. Programi i Kombeve të Bashkuara për Mjedisin në vitin 2000 ka bërë një vlerësim në lidhje me ndikimin mjedisor në Kosovë të bombave të uraniumit të varfëruar të NATO-s. Raportet kanë arritur në përfundimin se "nuk ka ndotje të dukshme, të përhapur të sipërfaqes së tokës nga uraniumi i varfëruar" dhe se nuk ekziston "ndonjë rrezik i rëndësishëm për sa i përket ndotjes së mundshme të ajrit, ujit ose bimëve."²¹

Nga ana tjetër, komiteti tashmë i përmendur i Gjykatës Ndërkombëtare për Krime Luftë në ish-Jugosllavi gjithashtu ka rishikuar ligjshmërinë e përdorimit të predhave të uraniumit të varfëruar dhe nëse fushata e bombardimeve kishte një ndikim negativ në mjedis. Komiteti ka konstatuar

¹⁹ "Konferencë për shtyp e dhënë nga Zëdhënësi i NATO-s, Jamie Shea dhe Zëdhënësi i SHAPE, Gjeneral Major Walter Jertz," 23 maj, 1999.

²⁰ Gjykata Ndërkombëtare për Krime Luftë për ish-Jugosllavinë, "Raporti Përfundimtar për Prokurorin nga Komiteti i themeluar për të rishikuar fushatën e bombardimeve të NATO-s kundër Republikës Federale të Jugosllavisë", 13 qershor 2000 <https://www.icty.org/x/file/Press/nato061300.pdf>

²¹ Programi i Kombeve të Bashkuara për Mjedisin, "Uraniumi i varfëruar në Kosovë: Vlerësimi i mjedisit pas konfliktit", Gjenevë, 2001.

se deri më tani nuk ka ndonjë ndalim specifik të traktatit për përdorimin e bombave të uraniumit të varfëruar. Për më tepër, mendimi i komitetit, bazuar në informacionin e disponueshëm ishte që zyra e Prokurorit "nuk duhet të fillojë një hetim as për përdorimin e predhave të uraniumit të varfëruar" as të "dëmit kolateral mjedisor të shkaktuar nga fushata e bombardimeve të NATO-s".²²

Lajmëruesi i Dezinformatës 5

- **Titulli:** *Konferenca e Zëdhënësës së Ministrisë së Punëve të Jashtme Maria Zakharova, Moskë, Ministria e Punëve të Jashtme e Federatës Ruse, Moskë, 19 Mars 2020*²³

Në konferencën e saj për media më 19 Mars 2020, zëdhënësja e Ministrisë së Punëve Jashtme të Rosisë Maria Zakharova, kur iu përgjigj në një pyetje të një gazetari në lidhje me masat e Qeverisë së Kosovës për situatën me Covid-19, tha që një vendim i tillë "ka rrezikuar dërgimin e furnizimeve, përfshirë ato mjekësore, në veri të Provincës Autonome të Kosovës". Ajo më tej deklaroi se situata e komplikuar epidemiologjike nuk duhet "të përdoret si pretekst për ndërprerjen e lidhjeve logjistike të këtij rajoni me Serbinë qendrore" dhe se "është absolutisht ç'njerëzore ngritja e pengesave artificiale për dërgesat mjekësore, përfshirë ato që dërgohen në institucionet e kujdesit shëndetësor në Mitrovicë. " Zonja Zakharova akuzoi gjithashtu Qeverinë e Kosovës për zbatimin e vazhdueshëm të sabotimit të Marrëveshjeve (të Brukselit) të vitit 2013 dhe 2015 me Serbinë duke mos lejuar furnizime jetësore për njerëzit në të dy anët e linjës administrative.

²² Gjykata Ndërkombëtare për Krime Luftë për ish-Jugosllavinë, "Raporti Përfundimtar për Prokurorin nga Komiteti i themeluar për të rishikuar fushatën e bombardimeve të NATO-s kundër Republikës Federale të Jugosllavisë", 13 qershor 2000, <https://www.icty.org/x/file/Press/nato061300.pdf>

²³ Ministria e Punëve të Jashtme e Federatës Ruse, "Konferencë nga Zëdhënësja e Ministrisë së Punëve Jashtme Maria Zakharova," Moskë, 19 Mars 2020, https://www.mid.ru/en/web/guest/foreign_policy/news//asset_publisher/cKNonkJE02Bw/content/id/4090761

Dekonstruktimi i Dezinformatës: Fakte dhe Shifra

Gjatë këtij raporti, zëdhënësja e Ministrisë së Punëve Jashtme të Rusisë Maria Zakharova ka deklaruar insinuata dhe pretendime serioze kundër masave të Qeverisë së Kosovës në lidhje me Covid-19. Qëllimi i konferencës ishte qartësisht të dëmtonte imazhin e shtetit të Kosovës dhe Qeverisë së saj duke e portretizuar atë si një Qeveri që e keqpërdor pandeminë Covid-19 si një pretekst për "prishjen e lidhjeve logjistike të rajonit me Serbinë qendrore" dhe rrezikimin për furnizime, përfshirë ato mjekësorë, në veri të Provincës Autonome të Kosovës".

Sidoqoftë, të gjitha këto pretendime janë të rreme pasi Qeveria e Kosovës gjatë pandemisë COVID-19 ka ndërmarrë masa për mbylljen e kufijve dhe masa të tjera të ngjashme me ato të shteteve të tjera në Evropë dhe në botë. Gjatë gjithë kësaj periudhe, në të gjithë Evropën ushqimi trajtohej si "shërbim thelbësor" dhe procedurat speciale përmes të ashtuquajturave "kanale të gjelbra" për ushqim dhe tregti mbaheshin të hapura për të siguruar zinxhirë funksional të furnizimit midis vendeve. Në anën tjetër, Qeveria e Kosovës ka ofruar furnizime dhe shërbime mjekësore në mënyrë të barabartë për të gjithë qytetarët e saj, përfshirë edhe ata në Veri. Për më tepër, për herë të parë, Ministrinë e Shëndetësisë të Kosovës dhe Serbisë kanë bashkëpunuar për të trajtuar së bashku pandeminë Covid-19.

Akuza që Qeveria e Kosovës ka sabotuar vazhdimisht zbatimin e Marrëveshjeve të Brukselit të viteve 2013 dhe 2015 është gjithashtu e rremë, veçanërisht kur bëhet fjalë për lëvizjen e lirë të mallrave dhe njerëzve. Ishte Qeveria serbe ajo që ka zgjatur vazhdimisht dhe madje bllokuar zbatimin e marrëveshjeve të Brukselit midis dy vendeve. Sipas "Raportit të Progresit 2019" të Komisionit Evropian për Serbinë, problemi me targat dhe elementët e tjerë të lidhur me marrëveshjen për lirinë e lëvizjes nuk është zgjidhur ende. Raporti thotë se "Serbia ende nuk e ka adresuar çështjen e ristrukturimit të strukturave doganore administrative serbe me emërtimin e Kosovës që veprojnë nga brenda Serbisë, dhe nuk e ka ndërprerë lëshimin e dokumentacionit ose vendosjen e pullave me emërtim që kundërshton marrëveshjen e lidhur".²⁴

²⁴ Komisioni Evropian, "Raporti i vitit 2019 për Serbinë," SWD (2019) 219 final, Bruksel, 29 Maj 2019